

DE VREEMDE KWESTIE
VAN
DR. JEKYLL EN
MR. HYDE

GESCHREVEN DOOR
ROBERT LOUIS STEVENSON

GEÏLLUSTREERD DOOR
VINCENT MALLIÉ

Salto

HET VERHAAL VAN DE DEUR

Notaris Utterson was een man met grove gelaatstrekken die nooit werden verzacht door een glimlach. Hij zei nooit veel, was afstandelijk en verlegen en toonde nooit zijn gevoelens. Maar toch had die lange, magere, saaie en sombere man iets sympathieks. Als hij onder vrienden was en de wijn hem goed smaakte, straalde zijn blik iets bijzonder vriendelijks uit. Dat kwam nooit tot uiting in zijn woorden, maar was te zien aan zijn gelaatstrekken na de maaltijd en kwam nog vaker en duidelijker naar voren door zijn daden. Hij was streng voor zichzelf. Als hij alleen was, dronk hij gin om zijn verlangen naar een goed glas wijn te onderdrukken en hoewel hij van toneel hield, was hij al twintig jaar niet meer naar het theater geweest. Maar hij was heel verdraagzaam tegenover anderen. Hij verwonderde zich soms, bijna met afgunst, over het levendige temperament waarmee ze hun wandaden begingen en was eerder geneigd ze te helpen dan ze te berispen. 'Ik neig naar de ketterij van Kaïn,' zei hij altijd op typische wijze. 'Ik laat mijn broeder op zijn eigen manier naar de bliksem gaan.' Door die houding was hij vaak de laatste fatsoenlijke kennis en de laatste goede invloed in het leven van mensen die aan lagerwal waren geraakt. En zolang die mensen nog bij hem thuis kwamen, veranderde er nooit wat in zijn manier van doen.

Dat kostte Utterson ongetwijfeld weinig moeite, want hij was erg terughoudend en ook zijn vriendschappen leken gebaseerd te zijn op een soort ruimdenkende welwillendheid. Het is het kenmerk van een bescheiden man om zijn vriendenkring te aanvaarden zoals die hem door het lot is gegeven. En zo iemand was de notaris. Zijn vrienden waren bloedverwanten of mensen die hij al heel lang kende. Zijn genegenheid was, net als klimop, in de loop van de tijd gegroeid en daarvoor hoefden zijn vrienden geen bijzondere kwaliteiten te hebben. Dat verklaart ongetwijfeld de band die hij had met Richard Enfield, zijn verre bloedverwant die goed bekendstond in de stad. Veel mensen begrepen niet wat die twee in elkaar zagen of wat hun gemeenschappelijke interesses waren. Wie hen tegenkwam op hun zondagse wandeling vertelde later dat ze niets tegen elkaar zeiden, er bijzonder verveeld uitzagen en duidelijk opgelucht waren als er een vriend verscheen. Toch waren beide mannen zeer gehecht aan die

uitstapjes en beschouwden ze die als het fijnste moment van de hele week. Ze zetten er niet alleen andere pleziertjes voor opzij, maar lieten ook hun zaken even rusten om er ongestoord van te kunnen genieten.

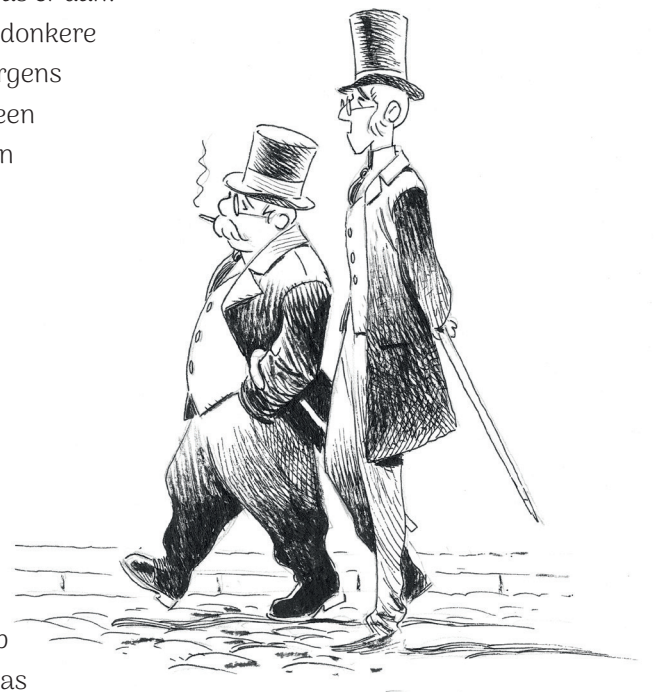
Op een van die zwerftochten kwamen ze bij toeval terecht in een achterafstraat in een drukke Londense wijk. Het was een klein en rustig straatje, maar door de week was het er wel druk in de winkels. De bewoners deden blijkbaar goede zaken, maar streefden ernaar om nog betere zaken te doen en staken een flink deel van hun winst in verfraaiing, zodat de winkelpuien uitnodigend langs de straat stonden als rijen glimlachende verkoopsters. Zelfs op zondag, wanneer de sierlijke aantrekkelijkheid niet zichtbaar was en het er relatief rustig was, viel de straat duidelijk op in de smoezelige buurt, als een vuur in een bos. De pas geschilderde luiken, het glimmend gepoetste koper en de algemene netheid en fleurigheid van de straat trokken het oog van voorbijgangers en wisten ze te bekoren.

Twee deuren vanaf de hoek, aan de linkerkant in oostelijke richting, werd de lijn huizen onderbroken door de toegang tot een binnenplaats en precies op die plek stak de gevel van een onheilspellend gebouw naar voren. Het was twee verdiepingen hoog en had geen ramen. Op de begane grond zat er alleen een deur in en daarboven zat een grauwe, blinde muur. Het huis vertoonde alle tekenen van langdurige verwaarlozing. De deur had geen bel of klopper en de verf was afgebladderd en verkleurd. Zwervers hingen soms rond in het portiek en streken lucifers af op de deurpanelen, kinderen dreven handel op de stoep treden, een scholier had zijn zakmes uitgetest op het lijstwerk en al bijna een generatie lang leek niemand die willekeurige bezoekers weg te sturen of hun vernielingen te repareren.

Enfield en de notaris liepen aan de andere kant van het straatje, maar toen ze ter hoogte van de ingang waren, tilde Enfield zijn wandelstok op en wees: 'Heb je die deur weleens opgemerkt?' vroeg hij. En toen zijn metgezel bevestigend antwoordde, vervolgde hij: 'Als ik hem zie, moet ik altijd denken aan een heel vreemd verhaal.'

'O ja?' zei Utterson met lichte verbazing in zijn stem. 'Wat was er dan?'

'Nou, dat zal ik je vertellen,' antwoordde Enfield. 'Op een donkere winternacht keerde ik rond drie uur terug naar huis, nadat ik ergens heel ver hiervandaan was geweest. Onderweg kwam ik door een deel van de stad waar letterlijk niets anders te zien was dan straatlantaarns. Ik liep de ene straat na de andere door en iedereen lag te slapen. Straat na straat, allemaal verlicht alsof er een optocht doorheen moest en er was niets of niemand te zien, zodat ik uiteindelijk in zo'n stemming raakte dat ik alleen nog maar ingespannen luisterde en begon te hopen dat ik een politieagent tegenkwam. Plotseling zag ik twee gedaanten: de ene was een kleine man die met flinke pas in oostelijke richting liep en de andere was een meisje van misschien acht of tien jaar oud dat zo snel als ze kon een zijstraat uit kwam rennen. Nou, de twee liepen, logischerwijs, op de hoek tegen elkaar op en toen gebeurde er iets vreselijks: het kind viel en die man liep rustig over haar heen en liet haar schreeuwend op de grond liggen. Dat klinkt misschien niet zo erg, maar het was afschuwelijk om te zien. Die man leek geen mens te zijn, maar een

BJ
OFFICE

MOM

JOHN-R

WOW
WOW
WOW
WOW

monster. Ik riep hem na en begon te rennen. Ik vatte de man bij zijn kraag en bracht hem terug naar de plaats waar het kind lag te schreeuwen. Er stond al een groep mensen om haar heen. Hij bleef volkomen kalm en bood geen verzet, maar wierp me zo'n gemene blik toe dat het koude zweet me uitbrak. De mensen die erbij waren gekomen, waren familie van het meisje en al snel verscheen de dokter die zij was gaan halen. Volgens de arts viel het letsel mee en was het meisje vooral erg geschrokken en je zou denken dat de kwestie daarmee was afgehandeld. Maar één ding was bijzonder vreemd: ik had op het eerste gezicht een hekel aan die man gekregen en de familie van het meisje ook, wat voor de hand lag, maar wat me vooral opviel was de houding van de dokter. Hij was zo'n typische, nuchtere arts, een vrij kleurloze man van onbepaalde leeftijd met een sterk Edinburgs accent en met net zoveel gevoel als een doedelzak. Toch reageerde hij net als de rest van ons, want elke keer dat hij naar mijn gevangene keek, zag ik hem verkrampen en verbleken, vol verlangen om hem te vermoorden. We voelden allebei precies wat er in de ander omging en omdat we die vent nou eenmaal niet konden vermoorden, deden we het op één na beste. We zeiden tegen die man dat we hierover zo'n misbaar konden en zouden maken dat hij zijn gezicht in heel Londen niet meer zou kunnen vertonen. Als hij vrienden of een goede reputatie had, zouden wij ervoor zorgen dat hij die kwijtraakte. En de hele tijd dat wij tegen hem tekeergingen, moesten we ons best doen om de vrouwen bij hem weg te houden, want die waren compleet door het dolle heen. Ik heb nog nooit een kring met zulke woedende gezichten gezien. Die vent stond in het midden en gedroeg zich met een sinister soort van spottende kalmte. Hij was wel bang, dat zag ik, maar bleef koelbloedig alsof hij de duivel zelf was. Hij zei: "Als u munt wilt slaan uit dit ongeval, sta ik natuurlijk machteloos. Een echte heer wil een schandaal te allen tijde voorkomen. Noem uw prijs maar." Wij wisten hem honderd pond voor de familie van het kind af te persen. Hij voelde daar duidelijk niets voor, maar wij lieten duidelijk merken dat het ons ernst was en ten slotte gaf hij toe.

Hij moest toen geld halen en waar denk je dat hij ons naartoe bracht? Naar dat huis met die deur. Hij haalde een sleutel tevoorschijn, ging naar binnen en kwam al snel terug met tien pond in goud en voor de rest een cheque van de Coutts-bank, betaalbaar aan toonder en ondertekend met een naam die ik niet kan noemen, ook al is die van belang voor mijn verhaal. Het was in elk geval een heel bekende naam die vaak in de krant stond. Het was een flink bedrag, maar de handtekening stond borg voor nog meer, als die tenminste echt was. Ik was zo vrij om dat heerschap erop te wijzen dat de hele zaak nogal ongeloofwaardig overkwam en dat het niet normaal was dat een man om vier uur 's nachts een kelderdeur in gaat om weer tevoorschijn te komen met een cheque van een ander voor bijna honderd pond. Maar hij bleef heel rustig en zei spottend: "Wees gerust, ik blijf bij u tot de bank opengaat en ik zal de cheque zelf verzilveren." Toen brachten wij, de dokter, de vader van het meisje, onze vriend en ik, samen de rest van de nacht door in mijn huis. En de volgende dag gingen we na het ontbijt gezamenlijk naar de bank. Ik overhandigde de cheque en zei dat ik alle redenen had om aan te nemen dat hij vals was. Maar niets daarvan. De cheque was echt.'

Utterson klakte met zijn tong alsof hij het niet kon geloven.

‘Ik zie dat je er net zo over denkt als ik,’ zei Enfield. ‘Het is inderdaad een akelig verhaal. Die vent was namelijk iemand met wie niemand iets te maken wil hebben, een echt verfoeilijke man. En degene die de cheque had uitgeschreven, is een zeer fatsoenlijke en bekende man en (wat het nog erger maakt) is een van die mensen die veel aan liefdadigheid doen. Ik denk dat het om chantage gaat. Een eerlijke man die nu moet betalen voor enkele jeugdzonden. Daarom noem ik het huis met de deur nu het “chantagehuis”. Maar zelfs dat verklaart nog vrijwel niets,’ voegde hij eraan toe.

En na die woorden verzonk hij in gedachten. Daar werd hij plotseling uit gehaald toen Utterson vroeg: ‘Weet je niet of de ondertekenaar van de cheque daar woont?’

‘Daar ziet het huis niet echt naar uit,’ antwoordde Enfield. ‘Maar ik heb zijn adres gezien. Hij woont aan een plein.’

‘Heb je nooit navraag gedaan naar het huis met de deur?’ vroeg Utterson.

‘Nee, daar voelde ik niets voor. Ik houd er niet van om vragen te stellen. Dat doet me te veel aan de dag des oordeels denken. Je stelt een vraag en het is alsof je een steen aan het rollen brengt. Je zit rustig boven op een heuvel en de steen rolt weg en sleept andere stenen mee. En uiteindelijk krijgt een of andere goede man (de laatste aan wie je zou denken) hem op zijn hoofd in zijn eigen achtertuin en moet zijn familie een andere naam aannemen. Nee, mijn vuistregel is: hoe vreemder iets lijkt, hoe minder ik vraag.’

‘Een heel goede regel,’ zei de notaris.

‘Maar ik heb het gebouw eens goed bekeken,’ vervolgde Enfield. ‘Het ziet er niet bepaald uit als woonhuis. Er zit geen andere deur in en niemand gaat erin of eruit behalve, heel af en toe, die kerel over wie ik je vertelde. Op de bovenverdieping zitten drie ramen die uitkijken op de binnenplaats. Op de begane grond zit geen enkel raam. Die ramen zijn altijd dicht, maar worden wel schoongehouden. En er is een schoorsteen die meestal rookt, dus er moet iemand wonen. Maar toch staat dat niet vast, want de gebouwen rond die binnenplaats staan zo dicht opeen dat het moeilijk te zeggen is waar het ene eindigt en het andere begint.’

Ze liepen samen een tijdje in stilte verder. Toen zei Utterson: ‘Enfield, dat is een goede regel die je hanteert.’

‘Ja, dat vind ik ook,’ antwoordde Enfield.

‘Maar toch,’ vervolgde de notaris, ‘zou ik je één ding willen vragen: de naam van de man die het kind omverliep.’

‘Ach,’ antwoordde Enfield, ‘ik denk niet dat het kwaad kan. Zijn naam was Hyde.’

‘Hm,’ zei Utterson. ‘En hoe ziet hij eruit?’

‘Hij is niet gemakkelijk te beschrijven. Als je hem ziet, weet je dat er iets mis is, hij heeft iets afstotends, iets heel weerzinwekkends. Ik heb nog nooit iemand gezien aan wie ik meteen zo’n hekel had en toch weet ik eigenlijk niet waarom. Hij moet op een of andere manier mismaakt zijn. Hij geeft de indruk dat hij een lichamenlijk gebrek heeft, maar ik kan niet zeggen wat dat precies is. Hij zag er opmerkelijk uit, maar toch kan ik niets uitzonderlijks noemen. Nee, het lukt me niet. Ik kan hem niet beschrijven. En dat komt niet door een haperend geheugen, want ik zie hem zo weer voor me.’

Utterson liep zwiġgend verder en was duidelijk in gedachten verzonken. Ten slotte vroeg hij: 'Weet je zeker dat hij een sleutel gebruikte?'

'Mijn beste man...' begon Enfield stomverbaasd.

'Ja, ik weet het,' zei Utterson. 'Ik weet dat het vreemd lijkt. Maar ik vraag je niet naar de naam van de ander, omdat ik die namelijk al weet. Weet je, Richard, je verhaal is bij de juiste persoon terechtgekomen. Dus als je sommige dingen niet precies hebt verteld, kun je die maar beter corrigeren.'

'Dat had je me wel eerder mogen vertellen,' reageerde de ander licht geërgerd. 'Maar ik ben uitermate nauwkeurig geweest. Die kerel had een sleutel. Die heeft hij bovendien nog steeds. Nog geen week geleden heb ik hem die zien gebruiken.'

Utterson slaakte een diepe zucht, maar zei geen woord en de jonge man vervolgde: 'Dit was weer een lesje voor me om nooit iets te zeggen. Ik schaam me voor mijn loslippigheid. Laten we afspreken dat we het hier nooit meer over hebben.'

'Van ganser harte,' zei de notaris. 'Ik geef je mijn hand daarop, Richard.'

Oorspronkelijke titel:

L'étrange cas du Dr Jekyll et de Mr Hyde

© 2023 Éditions Margot, Clermont-Ferrand

© 2024 Nederlandse uitgave Salto / Standaard Uitgeverij nv,

Franklin Rooseveltplaats 12, B-2060 Antwerpen

www.standaarduitgeverij.be

Tekst: Robert Louis Stevenson

Illustraties: Vincent Maillié

Ontwerp: Anthony Martinez en Boris Sabatier

Vertaling: Debby Nieberg/Vitataal

Redactie: Vitataal

Zetwerk Nederlandse versie: Indruk Grafisch Ontwerp

Gedrukt in China

D/2024/0034/255

ISBN 978 90 02 28288 1

NUR 274, 302

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd – op enige manier – zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.